

Отговори по коментарите на Европейския парламент в неговата Резолюция относно годишния доклад на ЕЦБ за 2019 г.

Годишният доклад на ЕЦБ за 2019 г. беше представен от заместник-председателя на ЕЦБ на 7 май 2020 г. на специално заседание на Комисията по икономически и парични въпроси на Европейския парламент.¹ На 8 февруари 2021 г. председателят на ЕЦБ участва в пленарното обсъждане на годишния доклад в Европейския парламент.² На следващия ден Парламентът прие своята Резолюция относно годишния доклад на ЕЦБ за 2019 г. (наричана по-долу „резолюцията“).³

По повод предаването на Годишния доклад на ЕЦБ за 2020 г. на Европейския парламент ЕЦБ представя своите отговори на коментарите на Европейския парламент, които са част от резолюцията.⁴

1 Парична политика

Що се отнася до коментарите в резолюцията относно страничните ефекти на паричната ѝ политика, ЕЦБ счита, че предприетите от нея мерки много успешно са подпомогнали икономическата активност и са запазили ценовата стабилност в средносрочен план, като същевременно са ограничили неблагоприятните странични ефекти. Предприетите мерки бяха необходими и пропорционални за противодействие на сериозните рискове от продължаващите силно неблагоприятни условия, породени от пандемията, за ценовата стабилност, трансмисионния механизъм на паричната политика и икономическите перспективи за еврозоната.⁵ По-специално, мерките, предприети по време на пандемията от коронавирус (COVID-19), бяха подходящи, тъй като допринесоха за благоприятните условия за финансиране, необходими за възстановяването на икономиката на еврозоната и за връщането на инфлацията към тренда ѝ от преди пандемията. При настоящите условия, които се характеризират с висока степен на несигурност, предприетите мерки по паричната политика се оценяват като по-ефикасни от

¹ Вижте [уебсайта](#) на ЕЦБ.

² Вижте [уебсайта](#) на ЕЦБ.

³ Текстът на приетата резолюция е публикуван на [уебсайта](#) на Европейския парламент.

⁴ Тези отговори не обхващат въпросите, повдигнати в резолюцията на Европейския парламент относно банковия съюз. Тези въпроси са разгледани в [Годишния доклад на ЕЦБ за надзорната дейност](#). Коментарите по резолюцията относно банковия съюз ще бъдат публикувани по-късно през годината.

⁵ Вижте също [писмото](#) на председателя на ЕЦБ до г-н Свен Симон, член на ЕП, относно паричната политика, 29 юни 2020 г.

алтернативни инструменти за поддържане на необходимата нерестриktivна политика. Освен това ЕЦБ преценява, че положителният ефект от допълнителните мерки за изпълнение на мандата ѝ по отношение на ценовата стабилност отчетливо превишава всякакви възможни отрицателни последици в други области на икономическата политика. По време на пандемията ЕЦБ имаше възможност да представи горепосочената оценка в редица съобщения до обществеността, включително и при редовните обсъждания с Европейския парламент.

Що се отнася до искането в резолюцията да се наблюдава пропорционалността на програмите на ЕЦБ за закупуване на активи спрямо рисковете в счетоводния ѝ баланс, ЕЦБ прилага рамки за управление на риска, създадени така, че да осигуряват ефикасността и ефективността на политиките ѝ и да защитават счетоводния баланс на Евросистемата. ЕЦБ наблюдава много внимателно тези рискове и ги управлява непрекъснато, за да ги поддържа на равнища, които не застрашават баланса на Евросистемата. Например ЕЦБ се ограничава до закупуването на активи, които имат достатъчно добро кредитно качество съгласно конкретни критерии за допустимост. В допълнение тя прилага подробни политики за разпределяне спрямо бенчмарк и определя ограничения върху покупките, за да гарантира диверсификация и да ръководи покупките по държави, пазарни сегменти, емитенти и ценни книжа.⁶

Що се отнася до рисковете от инфлация на цените на активите, посочени в резолюцията, ЕЦБ счита, че като цяло те изглеждат ограничени, макар че се наблюдават признаци на възможно завишаване на цените в някои пазарни сегменти. С подкрепата на паричната политика на ЕЦБ в момента доходността на държавните облигации в еврозоната е като цяло на равнищата от преди пандемията. Капиталовите пазари в еврозоната и цените на корпоративните облигации също се възстановиха значително. Цените на акциите се доближиха до равнищата от преди пандемията, а спредовете на корпоративните облигации ги достигнаха или дори леко ги надвишиха. Въпреки това, според оценката на рисковете за финансовите активи на еврозоната, те като цяло не изглеждат прекомерни, тъй като в ретроспективен план не са били подценявани. Във всеки случай ЕЦБ продължава много внимателно да наблюдава динамиката на финансовите пазари в еврозоната, доколкото тя засяга плавното пренасяне на благоприятни условия за финансиране към всички държави в еврозоната.⁷

Що се отнася до нарастващите цени на жилищата, ЕЦБ отбелязва, че през последните години се натрупват уязвимости, свързани с жилищните имоти в някои държави. Въпреки че ЕЦБ наблюдава тази тенденция отблизо, други създатели на политики би трябвало да реагират първи в случай че

⁶ За повече информация относно начините за ограничаване на свързани с REPP и APP финансови рискове посредством подходящи рамки вижте Раздел 2.3. от Годишния доклад на ЕЦБ за 2020 г.

⁷ По-специално, понастоящем рисковите премии на капиталовите пазари в еврозоната не са на много ниски равнища, а пазарите на корпоративни облигации не показват ясни признаци на поемане на прекомерен риск.

опасенията относно уязвимостите се задълбочат. Няколко държави от еврозоната всъщност вече въведоха мерки за ограничаване на рисковете, свързани с пазарите на жилищни имоти. ЕССР издаде предупреждения по отношение на тенденциите при жилищните имоти в някои държави от 2016 г. насам. В момента ЕССР оценява изпълнението на тези препоръки и ефикасността им.⁸

Що се отнася до коментара в резолюцията относно потенциалното неправилно разпределение на ресурсите, ЕЦБ счита, че мерките по паричната ѝ политика са спомогнали да се избегне по-силен и по-продължителен икономически спад по време на кризата с COVID-19, който би могъл да превърне структурно стабилни компании в крайно нерентабилни и следователно нежизнеспособни в дългосрочен план.

Важно ще бъде да се гарантира, че мерките за подпомагане, по-конкретно фискалните мерки, са временни и по-целенасочени, за да се ограничат рисковете от неправилно разпределение на ресурсите в дългосрочен план, след като отминат последиците от кризата с COVID-19. Наред с това, където е приложимо, е важно да се гарантира ефективността на процедурите по несъстоятелност, което дава възможност на компании с нежизнеспособни бизнес модели да напуснат пазара и подпомага ефикасното реструктуриране на необслужвани кредити. Това би трябвало да допринесе и за подобряване на условията за банково финансиране и би могло да насърчи банките с течение на времето да пренасочат средства към компании и служители с по-висока производителност.⁹

Що се отнася до призива в резолюцията ЕЦБ да разгледа последиците за разпределението от своите мерки, ЕЦБ насочва вниманието към редица проучвания, проведени от нея в тази сфера.¹⁰ По принцип според заключенията на тези анализи мерките по нерестриктивната политика на ЕЦБ са допринесли за намаляване на неравенството в доходите в средносрочен план, тъй като те подкрепят заетостта, което обикновено е в полза конкретно на домакинствата с ниски доходи. По-специално що се отнася до ефекта от програмите на ЕЦБ за закупуване на активи върху неравенството в богатството, наличната информация сочи, че макар че поскъпването на акциите го увеличава, успоредното нарастване на цените на жилищата компенсира, тъй

⁸ В средата на 2019 г. четири държави от еврозоната получиха конкретни препоръки, които трябваше да бъдат изпълнени посредством макропруденциални политики. Други две държави от еврозоната получиха предупреждения. В своята оценка ЕССР взе предвид не само динамиката на цените, но и задлъжнялостта на домакинствата, прираста на ипотечното кредитиране и смекчаването на стандартите за отпускане на кредити.

⁹ Вижте например, Masuch, K., Anderton, R., Setzer, R. и Benalal, N. (ред., [Structural policies in the euro area](#) („Структурни политики в еврозоната“), серия „Тематични материали“, № 210, ЕЦБ, Франкфурт на Майн, юни 2018 г.

¹⁰ Вижте например Dossche, M., Slačálek, J. и Wolswijk, G., [Monetary policy and inequality](#), („Парична политика и неравенство“), *Икономически бюлетин, брой 2, ЕЦБ*, Франкфурт на Майн, март 2021 г.; Hauptmeier, S., Holm-Hadulla, F. и Nikalaxi, K., [Monetary Policy and regional inequality](#) („Парична политика и регионално неравенство“), *поредача „Работни материали“*, № 2385, ЕЦБ, Франкфурт на Майн, март 2020 г.; Lenza, M. и Slacalek, J., [How Does Monetary Policy Affect Income and Wealth Inequality? Evidence from Quantitative Easing in the Euro Area](#) („Какво въздействие оказва паричната политика върху неравенството в доходите и богатството? Данни от количественото парично стимулиране в еврозоната“), *поредача „Работни материали“*, № 2190, ЕЦБ, Франкфурт на Майн, октомври 2018 г.

като тези имоти са разпределени до голяма степен равномерно сред домакинствата в еврозоната и представляват около 75% от общите им активи.

2 Измерване на инфлацията

Що се отнася до коментарите в резолюцията относно измерването на инфлацията и концепцията за ХИПЦ, ЕЦБ отбелязва, че въпросите, свързани с измерването на инфлацията и дела на жилищните разходи в ХИПЦ, се разглеждат в рамките на прегледа на стратегията на ЕЦБ.

Понастоящем жилищните разходи са само частично обхванати от ХИПЦ. Разходите за наем представляват приблизително 6,5% от разходите, покрити от ХИПЦ за еврозоната, а единствените включени разходи за жилища, обитавани от техните собственици, са тези за поддръжка и дребни ремонти, както и други текущи разходи.¹¹ Понастоящем останалите разходи за жилища, обитавани от техните собственици, по-специално цената, която домакинствата плащат за собствени жилища, не са включени в ХИПЦ, въпреки че през 2019 г. повече от 65% от домакинствата в еврозоната притежават основното си жилище. ЕЦБ подкрепя включването на ценови индекс за жилища, обитавани от техните собственици, при условие че свързаните с това технически предизвикателства могат да бъдат преодолени и това не пречи на фокуса върху потребителските разходи на домакинствата и надеждността на състава му.

Според експерименталните изчисления коригирани данни за инфлацията, които отдават по-голямо тегло на жилищните разходи, в момента биха били малко по-високи от годишната ХИПЦ инфлация. Предварителните оценки сочат, че разликата между коригирания и реалния ХИПЦ варира между 0,1 и 0,3 процентни пункта през третото тримесечие на 2020 г. Същевременно в миналото такива корекции биха довели до по-нисък темп на инфлацията (отрицателна разлика) в зависимост от етапа на цикъла на цените на жилищата.¹²

Последиците от включването на жилищата, обитавани от техните собственици, в ХИПЦ трябва да бъдат подложени на внимателна оценка, преди да може да се вземе окончателно решение. Алтернативите за измерване на разходите за жилищата, обитавани от техните собственици, предимствата и недостатъците им спрямо съществуващата ХИПЦ рамка се разглеждат в контекста на прегледа на стратегията на ЕЦБ и ще бъдат оповестени след приключването му, планирано за втората половина на 2021 г. В крайна сметка Европейският парламент и Съветът на Европейския съюз трябва да решат как най-добре да третират тези разходи в контекста на ХИПЦ по предложение от Европейската комисия (след подготвителна работа от страна на Евростат и статистическите служби на държавите членки на ЕС).

¹¹ Текущите разходи включват разходи за отопление, електричество, водоснабдяване, събиране на отпадъци и пречистване на отпадъчни води.

¹² За повече подробности вижте карето [Assessing the impact of housing costs on HICP inflation \(„Оценка на въздействието на разходите за жилища върху ХИПЦ инфлацията“\)](#), *Икономически бюлетин*, брой 8, ЕЦБ, 2016 г.

ЕЦБ ще предостави становището си в края на прегледа на стратегията и е готова да си сътрудничи с всички заинтересовани страни при възможни последващи действия.

3

Изменение на климата

Що се отнася до коментарите в резолюцията относно предприетите действия в отговор на изменението на климата, ЕЦБ отбелязва, че през 2020 г. в рамките на мандата си тя продължи да засилва активността си по въпроси, свързани с изменението на климата. Новият вътрешен център за изменението на климата, чието създаване беше подкрепено и в резолюция на Парламента, ще спомогне допълнително да се използват вътрешните експертни знания и да се оформи програмата на ЕЦБ за климата.¹³

Що се отнася до препоръката към ЕЦБ да приведе своята рамка за обезпеченията в съответствие с рисковете, свързани с изменението на климата, ЕЦБ отбелязва, че е започнала да ги взема под внимание в рамката си за прилагане на паричната политика и оценява какви допълнителни стъпки може предприеме в контекста на прегледа на стратегията си. ЕЦБ непрекъснато подлага на оценка финансовите иновации, свързани с изменението на климата, с оглед на принципите и критериите за допустимост на обезпеченията. През септември 2020 г. ЕЦБ обяви, че от януари 2021 г. ще приема определени свързани с устойчивост облигации като обезпечение и за своите покупки на активи.¹⁴ Продължават вътрешните усилия за насърчаване на по-доброто разбиране за последиците от изменението на климата и свързаните с това политики за икономиката, отпускането на кредити и трансмисионния механизъм на паричната политика, включително по отношение на рамката за обезпечения. Що се отнася до рисковете, свързани с изменението на климата, ЕЦБ подлага на оценка възможните направления за усъвършенстване на капацитета ѝ за тяхното управление във връзка със счетоводния баланс на Евросистемата.

ЕЦБ изразява съгласие относно значението за финансовите пазари на по-доброто разбиране и определяне на цената на рисковете, свързани с изменението на климата, по отношение на финансовите активи.

Необходимо е по-редовно и по-добро оповестяване на данни, за да се попълни изцяло недостигът на информация. ЕЦБ подкрепя инициативи в тази връзка, произлизащи от плана за действие на ЕС за устойчиво финансиране.

Понастоящем ЕЦБ проучва други начини да подпомогне усъвършенстваното оповестяване на данни като начин да допринесе за информираността относно свързаните с климата рискове и по-доброто пазарно ценообразуване. В тази връзка на 4 февруари 2021 г. Евросистемата обяви, че има за цел в рамките на следващите две години да започне ежегодно да оповестява свързана с климата

¹³ Вижте [прессъобщение](#) „ЕЦБ създава център за изменението на климата“, ЕЦБ, 25 януари 2021 г.

¹⁴ Вижте [прессъобщението](#), „ЕЦБ ще приема като обезпечение свързани с устойчивост облигации“, ЕЦБ, 22 септември 2020 г.

информация за своите деноминирани в евро портфейли, несвързани с паричната политика.¹⁵ Въпреки това следва да се припомни, че не може да се очаква единствено по-доброто разкриване на информация да разреши проблема с неправилното ценообразуване на финансовите рискове, свързани с климата. За тази цел ще се наложи да се предприемат действия и в други области на политиките, най-вече ефикасни механизми за определяне на цените на въглеродните емисии, чрез които да се отразят въздействията върху околната среда.

Освен това ЕЦБ предприе важни стъпки към въвеждането на екологични стандарти в портфейлите си, несвързани с паричната политика, включително в портфейлите от собствени средства и на пенсионния фонд. Тя увеличи дела на зелени облигации в портфейла си от собствени средства от 0,5% през януари 2020 г. до 3,5% в момента,¹⁶ като планира през следващите години допълнително да увеличава този процент.¹⁷ Що се отнася до портфейлите на пенсионния фонд, ЕЦБ следва цялостна политика за социално отговорно инвестиране въз основа на насоки за ограничени изключения и гласуване чрез пълномощник, които включват екологични, социални и управленски стандарти. През 2020 г. ЕЦБ замени всички конвенционални референтни индекси за акции, следвани от портфейла на пенсионния фонд, с техни еквиваленти с по-малки въглеродни емисии. Така значително намали въглеродния отпечатък на класовете акции. Занапред ЕЦБ ще проучи възможното прилагане на нови референтни индекси на акции с фиксиран доход и по-малки въглеродни емисии към някои от класовете активи с фиксиран доход в нейния портфейл на пенсионния фонд.

Що се отнася до призива в резолюцията за проактивен и качествен подход за управление на риска, който включва системни рискове, свързани с изменението на климата, ЕЦБ вече е предприела съществени действия по отношение на функциите за финансова стабилност и банков надзор. ЕЦБ идентифицира на ранен етап потенциалната системна значимост на рисковете за финансовата стабилност, произлизащи от изменението на климата.¹⁸ При тези условия ЕЦБ предприема конкретни стъпки към засилване на ролята на риска, свързан с изменението на климата, както в наблюдението на финансовата стабилност, така и в банковия надзор. Що се отнася до наблюдението на финансовата стабилност, ЕЦБ включва в него риска, свързан с изменението на климата, като разработва най-съвременна рамка за наблюдение, следвайки примера в един от последните съвместни доклади на

¹⁵ Вижте [прессъобщение](#), „Евросистемата се споразумя относно обща позиция за устойчивите инвестиции, свързани с изменението на климата, в портфейли, несвързани с паричната политика“, ЕЦБ, 4 февруари 2021 г.

¹⁶ Портфейлът на ЕЦБ от собствени средства се състои от внесения ѝ капитал, общия резервен фонд и провизиите за финансови рискове.

¹⁷ Вижте [прессъобщението](#), „ЕЦБ ще инвестира във фонда от зелени облигации на Банката за международни разплащания“, ЕЦБ, 25 януари 2021 г.

¹⁸ Вижте анализи на ЕЦБ, най-вече [Climate change and financial stability](#) („Изменение на климата и финансова стабилност“), [Преглед на финансовата стабилност](#), ЕЦБ, май 2019 г.; [Euro area banks' sensitivity to corporate decarbonisation](#) („Чувствителност на банките от еврозоната към намаляване на въглеродните емисии в корпоративния сектор“), [Преглед на финансовата стабилност](#), ЕЦБ, май 2020 г.

Евросистемата и Европейския съвет за системен риск¹⁹ и като го интегрира в рамката за стрес тестове заедно с банковия надзор в ЕЦБ. По отношение на надзора на отделни банки банковият надзор в ЕЦБ вече предприе важни стъпки към подобряване на осведомеността на банките и подготвеността им да управляват рисковете, свързани с климата. На първо място, бе публикувано Ръководство относно рисковете, свързани с климата и околната среда²⁰, в което се обясняват очакванията към банките сигурно и разумно да управляват и оповестяват тези рискове по прозрачен начин съгласно настоящата пруденциална рамка. Очаква се институциите да включат рисковете, свързани с климата, в своите рамки за управление на риска като двигатели на съществуващи категории риск. Съгласно споменатия в резолюцията подход от институциите се очаква да възприемат стратегически, перспективно ориентиран и цялостен подход към управлението и оповестяването на рискове, свързани с климата и околната среда.

Що се отнася до призива в резолюцията за проучване на привеждането на банковия сектор в съответствие с Парижкото споразумение, ЕЦБ припомня амбициозните си действия по отношение както на финансовата стабилност, така и на надзора. През 2020 г. ЕЦБ започна работа по низходящ стрес тест, свързан с климата, който разчита на изключително подробна информация за експозициите на банките и инвестиционните фондове. Важно е да се отбележи, че той включва и компромиси между физическите рискове от изменението на климата и всякакви рискове, свързани с прехода към нисковъглеродна икономика. Първоначалните резултати от тази обща инициатива се очаква да бъдат публикувани през първата половина на 2021 г. В рамките на различни форуми на европейско и международно равнище ЕЦБ допринася и към усилията за проучване на необходимостта от регулаторни мерки за справяне с рисковете, свързани с климата, както и на възможен проект. Освен това въз основа на работата си по пътната карта за риска, свързан с климата, и съответните прегледи, през 2020 г. банковият надзор в ЕЦБ публикува горепосоченото Ръководство на ЕЦБ относно рисковете, свързани с климата и околната среда, което ще бъде включено в надзорния диалог с поднадзорните лица от началото на 2021 г. ЕЦБ ще проведе през 2022 г. надзорен стрес тест, свързан с климата. Резултатите от него ще се използват в оценките по ПНПО през 2022 г. заедно с резултатите от задълбочения преглед на изпълнението от страна на банките на очакванията, изложени в Ръководството.

По отношение на допълнителните усилия за повишаване на научноизследователския капацитет, що се отнася до въздействието на изменението на климата върху финансовата стабилност и еврозоната, които резолюцията насърчава, ЕЦБ отбелязва своята увеличаваща се аналитична дейност в тази област. В своя Преглед на финансовата

¹⁹ Вижте „Наистина зелени: измерване на свързаните с климата рискове за финансовата стабилност“ (*Positively green: Measuring climate change risks to financial stability*), Европейски съвет за системен риск, юни 2020 г.

²⁰ Вижте „Ръководство относно рисковете, свързани с климата и околната среда. Надзорни очаквания, свързани с управлението и оповестяването на рисковете“, ЕЦБ, ноември 2020 г.

стабилност от ноември 2020 г. ЕЦБ представи доказателства, че освен върху финансирането на свързания с климата преход програмата за устойчиво финансиране би могла да има положително въздействие и върху финансовата интеграция на еврозоната, тъй като предпочитанията към местни зелени облигации не са толкова силни.²¹ Партньори от Евросистемата и Европейския съюз продължават да работят по задълбочаване на анализа на рисковете, свързани с климата, в рамките на съвместен проектен екип по наблюдение на климатичните рискове на Комитета за финансова стабилност на Евросистемата и Консултативния технически комитет към ЕССР.²² В контекста на прегледа на стратегията Евросистемата определи работно направление за оценка на последиците от изменението на климата върху икономиката и паричната политика, при което ще се определи и пътна карта за усъвършенстване на аналитичния капацитет на Евросистемата занапред.

Като отчита значението на рисковете, свързани с климата, и въздействието им върху основните функции на централната банка, ЕЦБ поема активна роля в Мрежата за по-зелена финансова система и така допринася за насърчването на гладък преход към нисковъглеродна икономика. ЕЦБ се присъедини към Ръководния комитет на мрежата през 2020 г. и работи по всички пет специализирани работни направления (микропруденциално и надзорно, макрофинансово, засилване на зеленото финансиране, попълване на информационни липси и научноизследователско).

4 Финансова стабилност

В съответствие с призивите в резолюцията ЕЦБ следи внимателно рисковете за икономиката и финансовия сектор, свързани с Брекзит. След преминаването към новия режим на 1 януари 2021 г. никакви значителни рискове за финансовия сектор не се осъществиха през първите седмици на 2021 г. благодарение на обширната подготовка от страна на органите и участниците на пазара. През последните години ЕЦБ непрекъснато призоваваше участниците на пазара да се подготвят за всеки възможен изход от преговорите между Обединеното кралство и ЕС.²³ ЕЦБ приветства споразумението за търговия и сътрудничество между ЕС и Обединеното кралство, което спомогна за ограничаване на макроикономическите рискове и избягване на волатилност на пазара в края на преходния период. Не са били използвани седмичните операции в евро, предлагани от централната банка на

²¹ Вижте [Преглед на финансовата стабилност](#), ноември 2020 г.

²² Вижте доклада „Наистина зелени: измерване на свързаните с изменението на климата рискове за финансовата стабилност“ (*Positively green: Measuring climate change risks to financial stability*), Европейски съвет за системен риск, юни 2020 г.

²³ Вижте например карето „Оценка на рисковете за финансовия сектор в еврозоната от хаотичен твърд Брекзит“ (*Assessing the risks to the euro area financial sector from a disruptive hard Brexit*), [Преглед на финансовата стабилност](#), ЕЦБ, ноември 2018 г.; карето „Оценка на рисковете за финансовия сектор в еврозоната от Брекзит без сделка – актуализация след удължаването на членството на Обединеното кралство в ЕС“ (*Assessing the risks to the euro area financial sector from a no-deal Brexit – update following the extension of the UK’s membership of the EU*), [Преглед на финансовата стабилност](#), ЕЦБ, май 2019 г.; [Преглед на финансовата стабилност](#), ЕЦБ, ноември 2020 г.

Обединеното кралство на местни банки по споразумението за валутен суап с ЕЦБ. По отношение на банковия сектор, до този момент не са отчетени сериозни прекъсвания в обслужването на клиенти от ЕС.²⁴ Що се отнася до деривати, неподлежащи на клиринг, ЕЦБ наблюдава добър напредък от извадка от основни установяващи се в ЕС банки към предоговаряне на споразумения, изложени на риск през последните няколко месеца на 2020 г. Временното решение за еквивалентност за централни контрагенти от Обединеното кралство, прието от Европейската комисия като извънредна мярка, спомогна да се избегнат рискове за финансовата стабилност в края на преходния период. ЕЦБ ще продължава внимателно да следи събитията и рисковете през идните месеци и години. С оглед на призива на Европейската комисия към участниците на пазара от ЕС да намалят експозициите си към централни контрагенти от Обединеното кралство ЕЦБ ще следи подготовката на сектора и ще подпомогне действията на Европейската комисия и Европейския орган за ценни книжа и пазари за запазване на финансовата стабилност на ЕС в тази сфера.

ЕЦБ изразява съгласие с резолюцията относно факта, че растежът на небанковия финансов сектор подчертава необходимостта от усъвършенстване на макропруденциалната политика за сектора.²⁵

Периодът на напрежение на финансовите пазари през март 2020 г. открои колко е важно значително да се засили устойчивостта на небанковия финансов сектор. Регулаторната му рамка трябва да бъде усъвършенствана, включително и от макропруденциална гледна точка. ЕЦБ вярва, че макропруденциалният подход следва да допълва съществуващите разпоредби, като се фокусира върху сигурността на отделните институции и защитата на инвеститорите. Той следва да бъде приспособен към конкретните уязвимости на небанковите институции. ЕЦБ подкрепя тази политика и дава своя принос на европейско равнище и на международни форуми като Съвета за финансова стабилност.

5 Платежни услуги, цифрово евро, криптоактиви и киберсигурност

Що се отнася до повдигнатия в резолюцията въпрос относно струпването на все по-голям брой небанкови субекти около банките за достъп до платежната система, ЕЦБ отбелязва, че те играят все по-важна роля в

²⁴ Банковият надзор в ЕЦБ изиска адекватна подготовка и наблюдава напредъка на поднадзорните банки през целия процес на Брекзит. Вижте например статиите по темата за Брекзит в Надзорен бюлетин на ЕЦБ: Brexit: meeting supervisory expectations („Брекзит: изпълнение на надзорните очаквания“), февруари 2019 г.; Brexit: stepping up preparations („Брекзит: ускоряване на подготовката“), август 2019 г.; Brexit: operational risks increases when banks delay action („Брекзит: операционните рискове нарастват, когато банките отлагат мерките“), ноември 2019 г.; Brexit: time to move to post-Brexit business models („Брекзит: време за преминаване към бизнес моделите за след него“), февруари 2020 г.; „Brexit: banks should prepare for year-end and beyond“ („Брекзит: банките трябва да се подготвят за края на годината и периода след това“), ноември 2020 г.

²⁵ Общите активи, държани от небанкови финансови институции в еврозоната, почти удвоиха размера си през последните десет години от 25 трлн. евро през 2009 г. до 47 трлн. евро през юни 2020 г. Делът им в общите активи на финансовия сектор се увеличи от 45% на 58%.

областта на плащанията. Тези субекти, като например институциите за електронни пари съгласно Директивата за електронните пари²⁶ (ДЕП 2) и платежните институции съгласно Директивата за платежните услуги²⁷ (ДПУ 2), не отговарят на условията за допустими участници съгласно Директивата на ЕС относно окончателността на сетълмента²⁸ (ДОС). Поради това те нямат пряк достъп до платежни системи и системи за сетълмент на ценни книжа, определени съгласно тази Директива.²⁹ ЕЦБ подкрепя включването на институциите за електронни пари и платежните институции в обхвата на допустимите участници при следващия преглед на ДОС с оглед на улесняване на прекия достъп до системите, определени от ДОС, когато те отговарят на такива условия за достъп до системите (въз основа на риска).

Що се отнася до коментара в резолюцията относно криптоактивите, ЕЦБ непрекъснато следи развитието на пазара на криптоактиви и последиците за еврозоната и задачите на централните банки, и активно допринася за европейските и глобалните регулаторни инициативи в тази област. В изпълнение на принципа „еднакъв бизнес, еднакви рискове, еднакви изисквания“ в момента се финализира подобрена всеобхватна рамка на Евросистемата за надзор на електронните платежни инструменти, схеми и договорености (рамката PISA) след публична консултация, продължила до края на 2020 г.³⁰ Освен това ЕЦБ дава своя принос в текущи европейски и световни инициативи относно регулирането, надзора и наблюдението на криптоактивите³¹ и „стабилните валути“ с оглед на това да се преодолеят рисковете, като същевременно се насърчават ползите от технологичните иновации във финансовия сектор. Що се отнася до надзора над институции за електронни пари, доставчици на услуги, свързани с виртуални активи, и други задължени субекти за предотвратяване на изпирането на пари и на финансирането на тероризъм, ЕЦБ припомня, че тази задача е поверена на националните компетентни органи.

²⁶ Директива 2009/110/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 г. относно предприемането, упражняването и пруденциалния надзор на дейността на институциите за електронни пари (ОВ L 267, 10.10.2009 г.).

²⁷ Директива (ЕС) 2015/2366 на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2015 г. за платежните услуги във вътрешния пазар (ОВ L 337, 23.12.2015 г.)

²⁸ Директива 98/26/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 май 1998 г. относно окончателността на сетълмента в платежните системи и в системите за сетълмент на ценни книжа (ОВ L 166, 11.6.1998 г.).

²⁹ В резултат на това небанковите институции имат ограничен достъп само чрез други институции, като по този начин се въвежда стъпаловидна структура, която може да е оперативна неефективна и да доведе до финансови рискове за небанковите институции и институциите, улесняващи непрекия достъп. Поради липсата на общо за ЕС решение някои държави членки позволиха участието на национално равнище, като по този начин създадоха потенциално противоречие между закони и условия на равнопоставеност.

³⁰ Новата рамка ще обхваща платежни схеми и договорености, които имат управителен орган, и ще позволи прехвърлянето на стойност между крайните потребители и когато основните електронни платежни инструменти са деноминирани или финансирани в евро, частично или изцяло обезпечени с евро или ллатими в евро. Вижте също [Политиката за изключения от рамката за надзор на Евросистемата по отношение на електронни платежни инструменти, схеми и договорености](#), ЕЦБ, октомври 2020 г.

³¹ Вижте например [Становище на Европейската централна банка от 19 февруари 2021 г. относно пазарите на криптоактиви](#) (CON/2021/4).

ЕЦБ се ангажира да поддържа открит диалог с Европейския парламент и европейските граждани относно цифровото евро и приветства подкрепата на Европейския парламент за анализа и подготвителната работа за въвеждане на цифрово евро. След представянето на доклада на ЕЦБ относно цифрово евро в Комисията по икономически и парични въпроси на Европейския парламент на 12 октомври 2020 г.³² ЕЦБ се ангажира да проведе допълнителни обсъждания с Парламента по тази тема³³, включително по резултатите от нейната публична консултация относно цифрово евро. Работата на Евросистемата включва балансирана оценка на възможностите и предизвикателствата, свързани с евентуалното емитиране на цифрово евро в бъдеще. По отношение на коментарите в резолюцията относно достъпа до него извън еврозоната към настоящия момент Евросистемата счита, че цифровото евро следва да бъде платежно средство, а не форма на инвестиция. Следователно достъпът на нерезиденти на еврозоната следва да включва специфични условия, насочени към ограничаване на колебанията на капиталовите потоци и обменните курсове, като същевременно все пак се осигурява възможност за международната роля на еврото като платежно средство.

По отношение на призивите в резолюцията за засилено наблюдение на рисковете, свързани с киберсигурността, ЕЦБ отбелязва активното си участие в европейските и световни инициативи за повишаване на киберустойчивостта. ЕЦБ издава надзорни очаквания по отношение на киберустойчивостта, които се прилагат към инфраструктурите на финансовите пазари под нейния надзор, създаде рамка за изпитване на заплахи за проникване (TIBER-EU) и председателства Съвета за еврокиберустойчивост, който има водеща роля в споделянето на чувствителна информация по кибертеми, в доверен кръг (CISI-EU)³⁴. ЕЦБ ще продължи да отдава голямо значение на осигуряването на високи нива на киберустойчивост.

Що се отнася до призива в резолюцията за оповестяване на резултатите от разследването на техническите неизправности на системата за сетълмент TARGET2, ЕЦБ се ангажира да публикува основните констатации от разследването. На 16 ноември 2020 г. ЕЦБ обяви началото на независим външен преглед на услугите в TARGET.³⁵ ЕЦБ ще идентифицира и разгледа първопричините за инцидентите и ще публикува основните констатации от външния преглед до второто тримесечие на 2021 г. Тя се ангажира да извлече надлежни поуки от тези инциденти, като ще осигури пълна прозрачност на констатациите си и ще предприеме необходимите действия, за

³² Вижте [Цифрово евро за цифровата епоха](#), встъпително изявление на Фабио Панета, член на Изпълнителния съвет на ЕЦБ, пред Комисията по икономически и парични въпроси на Европейския парламент, 12 октомври 2020 г.

³³ Вижте например [писмото](#) на Фабио Панета до Ирен Тинагли, член на ЕП, от 18 януари 2021 г. по повод на приключването на публичната консултация на ЕЦБ относно цифрово евро.

³⁴ CISI-EU е създаден в рамките на Съвета за еврокиберустойчивост – форум на високо равнище, председателстван от ЕЦБ, който обединява централни банки, европейски органи, критични оператори на инфраструктура на финансовите пазари и доставчици на услуги от трети страни.

³⁵ Вижте [прессъобщението](#) „ЕЦБ обявява независим преглед на неизправността на платежните системи“, ЕЦБ, 16 ноември 2020 г.

да продължи да предоставя високоефективни и надеждни инфраструктури на финансовите пазари.³⁶

Що се отнася до призива в резолюцията да не се намалява допълнително количеството на банкнотите в обращение, ЕЦБ подчертава, че всички купюри от серия „Европа“ от 5 евро до 200 евро ще бъдат запазени.

Стойността на банкнотите в обращение е нараснала с около 11% през 2020 г., т.е. със 142 млрд. евро, което е най-високият абсолютен ръст на банкнотите в обращение от въвеждането им през 2002 г.³⁷ Проучването на поведението при плащания в еврозоната от 2019 г. също подчертава, че парите в брой са останали водещ способ за плащания на дребно на място в еврозоната.³⁸ За да запази доверието в еврото в брой, ЕЦБ продължава работата си по проучване и разработване на бъдещ дизайн на банкноти с нови, най-съвременни защитни елементи.

6

Икономически и паричен съюз

По отношение на международната роля на еврото ЕЦБ отново подчертава, че привлекателността на еврото в глобален план се опира преди всичко на по-дълбок и завършен икономически и паричен съюз, включително напредък към съюз на капиталовите пазари.³⁹ Провеждането на солидни икономически политики в еврозоната също е важно за привлекателността на еврото в глобален план. Завършването на банковия съюз би направило еврозоната по-устойчива, а напредъкът към съюз на капиталовите пазари би допринесъл за по-дълбоки и по-ликвидни финансови пазари. Това от своя

страна би подпомогнало косвено международното използване на еврото като международна валута за инвестиции, финансиране и сетълмент. Пандемията от коронавирус (COVID-19) подчертава неотложността на тези политики и на усилията за реформи.

Що се отнася до призива в резолюцията за ползотворно сътрудничество с държавите членки извън еврозоната, ЕЦБ и националните централни банки си сътрудничат тясно в рамките на ЕСЦБ по генералната цел за присъединяване на всички държави членки без дерогация към третия етап на икономическия и паричен съюз. В отражение на съвместните усилия на Съюза, неговите държави членки и ЕЦБ и националните централни банки в рамките на ЕСЦБ, еврозоната непрекъснато нараства, като понастоящем обхваща 19 държави членки. През 2020 г. България и Хърватия се присъединиха към валутния механизъм (ERM II), което е предпоставка за

³⁶ Вижте също писмото на председателя на ЕЦБ до г-н Маркус Фербер, член на ЕП, относно TARGET2, 21 януари 2021 г.

³⁷ Статистиката за банкнотите и монетите в обращение е публикувана на [уебсайта на ЕЦБ](#) и се актуализира около 14-ия работен ден всеки месец.

³⁸ Вижте „Проучване на платежните нагласи на потребителите в еврозоната (SPACE)“, ЕЦБ, декември 2020 г.

³⁹ Вижте „Международната роля на еврото“, ЕЦБ, Франкфурт на Майн, юни 2020 г.

изпълнение на критериите за конвергенция за приемане на еврото, както е предвидено в Договорите.

7 Институционални въпроси

Що се отнася до предложенията в резолюцията за по-нататъшно подобряване на нейния режим на отчетност, ЕЦБ счита, че текущите договорености за отчетност са ефективни и е готова да обсъди допълнително с Европейския парламент начини за осигуряване на ефективното изпълнение на задълженията ѝ за отчетност. ЕЦБ отбелязва, че съгласно Договора тя се отчита основно пред Европейския парламент, а понякога участва и в размяна на мнения с националните парламенти. Що се отнася до призива на Европейския парламент за междуинституционално споразумение с цел придаване на официален характер и надхвърляне на съществуващите практики за отчетност, всяка промяна следва да се основава на разпоредбите на първичното право на ЕС, които определят изрични задължения за отчетност на ЕЦБ, зачитат принципа на независимостта на централните банки и са достатъчно гъвкави, за да отговорят на настоящ и бъдещ стремеж към контрол над действията на ЕЦБ.

Бяха подробно разгледани призивите на Европейския парламент за повече прозрачност по отношение на конфликтите на интереси и за усъвършенстване на политиката на ЕЦБ за сигнализиране за нередности. ЕЦБ значително повиши нивото си на прозрачност и отчетност чрез публикуване на декларациите за интереси на всички членове на висшите органи и становищата⁴⁰ на нейния Комитет по етика, които вече обхващат не само действителни, но и потенциални конфликти на интереси и дейности след приключване на трудовите правоотношения на високопоставени длъжностни лица в ЕЦБ. През октомври 2020 г. ЕЦБ прие подобрена рамка за подаване на сигнали за нередности, включително лесен за използване инструмент за подаване на сигнали анонимно, както и строги правила за защита на лицата, които подават сигнали за нарушения, срещу ответни действия. Тази рамка е съобразена с принципите на Директивата на ЕС за подаване на сигнали за нередности⁴¹ и обхватът ѝ е разширен до всички високопоставени длъжностни лица в ЕЦБ.

⁴⁰ Вижте [Становища на Комитета по етика](#).

⁴¹ Вижте Решение на ЕЦБ от 20 октомври 2020 г. за изменение на Правилата за персонала на Европейската централна банка по отношение на въвеждането на инструмент за подаване на сигнали за нередности и подобряване на защитата на лицата, които подават сигнали за нередности ([ЕЦБ/2020/NP37](#)) и Решение (ЕС) 2020/1575 на Европейската централна банка от 27 октомври 2020 г. относно оценката и последващите действия по информация за нарушения, подадена чрез инструмента за подаване на сигнали за нарушения, когато засегнатото лице е високопоставен служител на ЕЦБ ([ЕЦБ/2020/54](#)). Новата политика за подаване на сигнали за нередности зачита и е съобразена с основните принципи на [Директивата на ЕС за подаване на сигнали за нередности](#), включително докладване пред Европейската служба за борба с измамите. Усъвършенстваната политика на ЕЦБ предвижда също така специален процес за подаване на сигнали за високопоставени длъжностни лица в ЕЦБ (включително всички членове на Управителния съвет и Надзорния съвет), който предлага еднакво ниво на защита за подаващите сигнали лица и свидетелите.

Що се отнася до призива в резолюцията за гарантиране от страна на ЕЦБ на независимостта на членовете на Комитета за одит и избягване на конфликтите на интереси на членовете на Комитета по етика, ЕЦБ припомня, че независимостта на членовете на комитетите е изрично предвидена в Мандата на Комитета за одит и Решението относно създаването на Комитета по етика. През последните години Управителният съвет предприе редица мерки за повишаване на независимостта и многообразието в Комитетите по етика и одит. През юли 2019 г. Управителният съвет назначи за член на Комитета главен съветник по етичните въпроси от неправителствена организация и бивш съветник по етичните въпроси в Международния валутен фонд. Неотдавнашният преглед на мандата на Комитета за одит⁴² засилва независимостта и безпристрастността на членовете в редица отношения, например чрез установяването на изискване външните членове да представят декларация за интереси и чрез разширяване на обхвата на допустимите членове. Преработеният мандат предвижда, че най-малко един външен член се избира измежду лица, които преди това не са заемали позиции в рамките на Евросистемата. Същевременно ЕЦБ счита за жизненоважно да има нейни бивши високопоставени длъжностни лица сред членовете на двата Комитета, тъй като техният опит и задълбочено познаване на институционалната структура, ролята и отговорностите в ЕЦБ, както и на тематиката, са безценни предимства при идентифицирането на реални и потенциални рискове и/или конфликти на интереси.

Що се отнася до повдигнатите в резолюцията въпроси относно нейните комуникационни политики, ЕЦБ отбелязва, че двустранните разговори с наблюдатели на ЕЦБ, включително главни икономисти и директори в сферата на научните изследвания, са проведени съгласно установената рамка, при съблюдаване на съществуващите предпазни механизми, и са били оповестени чрез редовното публикуване на графици. Комуникацията с частния финансов сектор предоставя на ЕЦБ допълнителна информация и разбиране на пазара и по този начин допринася за формулирането на позицията на ЕЦБ по паричната политика. Ето защо тя подпомага ЕЦБ при изпълнението на мандата ѝ в полза на гражданите на еврозоната. За да гарантира пълно спазване на най-високите стандарти за прозрачност и отчетност, ЕЦБ създаде стабилна рамка за комуникация с представители на частния сектор. В Кодекса за поведение и Ръководните принципи за външна комуникация на ЕЦБ са заложили ясни условия, при които се осъществява това общуване⁴³. Разговорите с главни икономисти и анализатори във финансови институции се провеждаха съобразно с тази рамка и бяха подробно оповестени чрез редовното публикуване на графици. Понастоящем такива разговори не се провеждат след пресконференцията на Управителния съвет. ЕЦБ непрекъснато преразглежда своите политики и практики по отношение на комуникацията, за да ги направи възможно най-ефективни, като неотменно запазва тяхната

⁴² Вижте [Мандата на Комитет за одит](#), ЕЦБ, декември 2020 г.

⁴³ За Кодекса за поведение на ЕЦБ вижте член 8 от [Единния кодекс за поведение за високопоставени длъжностни лица в ЕЦБ](#) и [Ръководните принципи за външна комуникация за високопоставените длъжностни лица в Европейската централна банка](#).

прозрачност. За тази цел форматът на разговорите, посочени в резолюцията, също се преразглежда⁴⁴.

ЕЦБ приветства призива на Европейския парламент за по-подробно оповестяване на социални въпроси и въпроси, свързани със служителите, както и на управленски въпроси, като признава значението на прозрачността на нефинансовата информация, както и на подобряването на качеството и наличността на такива данни. От 2010 г. насам ЕЦБ оповестява цялостен набор от екологични данни и цели в своя доклад за околната среда, който се изготвя в съответствие със Схемата на ЕС за управление на околната среда и одит (EMAS)⁴⁵ и се публикува ежегодно. Резюме на екологичните ѝ показатели е включено и в Годишния доклад на ЕЦБ. През 2021 г. ЕЦБ започва работа по разширяване на наличната отчетна рамка за околната среда, така че да включи икономически, управленски и социални въпроси, вземайки предвид изискванията на Директива 2014/95/ЕС по отношение на оповестяването на нефинансова информация⁴⁶ и насоките за последващи действия. ЕЦБ има за цел да започне да оповестява информация относно устойчивостта през 2022 г. въз основа на показателите за 2021 г. Преминаването към холистична рамка за устойчивост и докладване ще бъде подкрепено и от новия център на ЕЦБ за изменението на климата⁴⁷. Освен това ЕЦБ участва като наблюдаваща организация в дейността на Проектната работна група на Европейската лаборатория за подготовка на разработването на евентуални стандарти на ЕС за нефинансово отчетване, възложено от Европейската комисия на Европейската консултативна група за финансова отчетност.

По-специално по отношение на отчетането по социални въпроси и въпроси, свързани със служителите, ЕЦБ вече споделя съответната информация и ключови данни в своя Годишен доклад. Годишният доклад на ЕЦБ включва информация за състава на персонала, актуалните програми за лидерство, кариерната и професионалната рамка за развитие на персонала, както и инициативи за многообразие и приобщаване за укрепване и насърчаване на културата на приобщаване в ЕЦБ⁴⁸. През последните години комуникацията беше с акцент върху мерките, предприети в ЕЦБ за постигане на по-добър баланс между половете, включително новата Стратегия за равенство между половете 2020–2026 г. и дейностите, предприети за насърчаване на приобщаващото поведение в сътрудничество с мрежите на ЕЦБ за многообразие. За по-нататъшно оповестяване на информация по социални въпроси и въпроси, свързани със служителите, в изпълнение на

⁴⁴ Вижте също [писмото](#) на председателя на ЕЦБ до г-н МакМанус, член на ЕП, 21 януари 2021 г.

⁴⁵ Годишният доклад за околната среда на ЕЦБ се публикува на нейния [уебсайт](#).

⁴⁶ [Директива 2014/95/ЕС](#) на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2014 г. за изменение на Директива 2013/34/ЕС по отношение на оповестяването на нефинансова информация и на информация за многообразието от страна на някои големи предприятия и групи (ОВ L 330, 15.11.2014 г.).

⁴⁷ Вижте [прессъобщението](#) „ЕЦБ създава център за изменението на климата“, ЕЦБ, 25 януари 2021 г.

⁴⁸ За информация по социалните въпроси и въпросите, свързани със служителите, вижте например [Раздел 12.1](#) от Годишния доклад на ЕЦБ за 2019 г.

предложенията, посочени в Директивата за оповестяване на нефинансова информация, ЕЦБ възнамерява да възприеме подобен подход към докладването относно напредъка на новата кариерна рамка, която беше приложена в началото на 2020 г., включително по главните ѝ характеристики (основни ролеви профили, хоризонтална мобилност и вътрешно набиране на служители, въвеждане на нови направления за повишение и др.) Ще бъде предоставяна повече информация и за аспекти на благосъстоянието, резултатите и растежа в кариерата, политиките за многообразие и равните възможности в ЕЦБ, както и за текущия преглед на новите начини на работа след пандемията.

ЕЦБ взема под внимание коментарите в резолюцията относно липсата на баланс между половете в Изпълнителния съвет на ЕЦБ и призова към държавите членки да работят активно за постигане на баланс между половете при предстоящите си предложения за списъци на кандидати и назначения. Процедурата за назначаване на членовете на Изпълнителния съвет на ЕЦБ е определена в член 283, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз и член 11.2 от Протокола относно Устава на Европейската система на централните банки и на Европейската централна банка.⁴⁹ Промени в начина, по който се прилага Договорът по отношение на процеса на подбор на членовете на Изпълнителния съвет на ЕЦБ, са въпрос, по който компетентността е на Съвета и Европейския парламент.

Макар че ЕЦБ не може да предприема действия по отношение на състава на своя Изпълнителен съвет, тя се стреми да постигне по-добра равнопоставеност на половете в организацията, по-специално посредством мерки и цели, въведени от 2013 г. насам. Тези инициативи доведоха до отчетливо нарастване на дела на жените на ръководни длъжности в ЕЦБ.⁵⁰ През май 2020 г. ЕЦБ обяви нова стратегия за по-нататъшно подобряване на баланса между половете сред служителите на всички равнища.⁵¹ Политиката определя целевите проценти с фокус върху годишния дял на жените, назначени на нови и свободни позиции, както и цели за общия дял на жените в персонала на различни нива на заплащане. Целите са насочени към увеличаване на дела на жените на различни нива до между 36% и 51% до 2026 г. Те са съпроводени от набор от допълнителни мерки за подкрепа на баланса между половете, които ще бъдат въведени от 2021 г.

⁴⁹ Членовете на Изпълнителния съвет на ЕЦБ се назначават от Европейския съвет по препоръка на Съвета на Европейския съюз след консултация с Европейския парламент и Управителния съвет на ЕЦБ.

⁵⁰ В края на 2019 г. жени заемаха близо 31% от висшите ръководни длъжности спрямо 12% в края на 2012 г. Освен това в края на 2019 г. 30% от всички ръководни длъжности в ЕЦБ се заемаха от жени, спрямо 17% в края на 2012 г. Като цяло делът на жените в персонала на ЕЦБ беше 45% в края на 2019 г. спрямо 43% в края на 2012 г.

⁵¹ Вижте [прессъобщението](#) „ЕЦБ обявява нови мерки за увеличаване на дела на жените в персонала“, ЕЦБ, 14 май 2020 г.